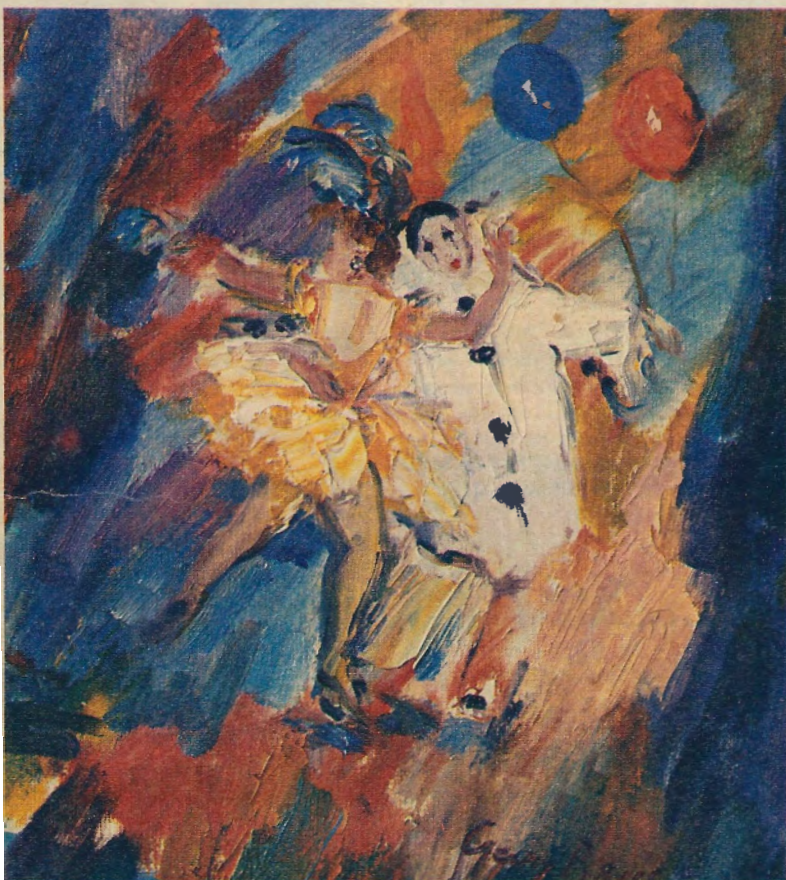

Je loopt door zo'n schilderijtentoonstelling en je hebt je vast voorgenomen om ditmaal géén snob te zijn. Iemand heeft je gezegd, dat het daar en daar is en: „Kijk nu eens wat jij ervan vindt. . .” Je speelt een spel met jezelf. Je weet weliswaar, dat er twee of drie exposeren, maar je wendt zelfs het hoofd af voor de affiche en je laat je geen catalogus aansmeren. Je wil je eigen smaak eens toetsen. Je loopt zo met je handen op je rug die tentoonstelling door, houdt hardnekkig die houding vol van je door niets of niemand gebonden te voelen. Je gunt elk stuk zijn eerlijke kans en neemt er ten minste twee minuten voor om het op je te laten inwerken en het te ontdekken, zelfs al hangt er twee meter verder iets dat je vanuit je ooghoeken ziet lonken. Je onthoudt de nummers die je na dat uur nog in je hoofd hebt en pas dan zak je in een fauteuil. Mét de catalogus. En je begint je te oriënteren voor de tweede rondgang.

Het fijnste spel dat je met jezelf en met een schilderijtentoonstelling kunt spelen. Man, wat heb je je een kans gegund om de vulgariteit van je eigen smaak en gebrek aan kennis van zaken lekker voor jezelf te onthullen! Maar soms. . . soms wordt dit spel het uur van de waarheid.

Profiel van een schilderes: GERMAINE BRUS

Zoals die keer toen ik de sterkste indrukken kreeg van een stuk met Bretoense vissersschepen, de rede van Antwerpen, een villa in Zuid-Frankrijk, twee cancadanseressen, twee strakke, ontroerende meisjesportretten, een brutaal bekorend naakt op een blauwe divan met een vlammend rood hoofdkussen, een paar stillevens en bloemstukken. Het waren de krachtigste stukken van de gehele tentoonstelling, maar de catalogus leerde me dat achter de signatuur „Germ. Brus” een vrouw

schuilging: Germaine. Een van onze belangrijkste schilders. Antwerpse van geboorte, schilderprizen: Philip Oppenheimer, Laurent Mees, De Keyser, Verrept, Clan, Salon Société de l'Ecole Française (Museum voor moderne kunst, Parijs). Haar stukken hangen in privé-verzamelingen in België, Engeland, Frankrijk, USA, Oostenrijk, Kongo en de hemel mag weten waar. Moeder van twee dochters (waarvan een reeds gehuwd), echtgenote van B. Brus, apotheker te

Antwerpen en voorzitter van de Algemene Pharmaceutische Bond. Je vraagt je af wie en wat je zult ontmoeten. De vrouw die een man boeit met vissersschepen, de rede van Antwerpen, meisjesportretten en naakten, moet er misschien een zijn die uitsluitend in spijkerbroek en pull rondloopt.

ELEGANT ZWEOGEN

In plaats daarvan een elegante, mondaine vrouw die haar sportwagen met één vinger over het kruis-

**4 door
MARK
HENNING**

1 en 2 Germaine wil kleuren die fonkelen als juwelen.

3 Germaine vindt evenveel plezier in een non-figuratief als in een figuratief werk.

4 Beurtelings sprankelen de gouden vonken in haar ogen en wordt het mooie gelaat nadenkend-wijs onder het gesprek.

punt De Keyserlei-Centraal Station jaagt. Beurtelings sprankelen de gouden vonken in haar ogen en wordt het mooie gelaat nadenkend-wijs onder het gesprek. Pas in 1955 begon zij haar studies aan de Academie voor Schone Kunsten van Antwerpen. Julien Creyten nam haar vervolgens op in de klas figuurschilderen van het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten. Ze kreeg er wegens haar begaafdheid spoedig een eigen atelier, wat gewoonlijk pas na jaren wordt

toegestaan. Haar talent was opnieuw op de voorgrond gekomen tijdens een periode van ziekte. In deze vrouw moet veel zijn omgegaan, voordat criticus Denijs Peeters in 1962 van haar kon zeggen, dat zij het contact onderhoudt met de grote Vlaamse schildertraditie, consequent vasthoudt aan de bestaande picturale normen en daarmee alle theoretische verklaringen uitsluit. Het was het antwoord bij voorbaat op de vragende verbazing van deze verslaggever die zowel werd gefas-

cineerd door Germaine Brus' vissersschepen en naakten als door haar bloemstukken. Germaine: „Ik signeer nooit voluit. Ze behoeven niet bij voorbaat te weten of het van een man of een vrouw is en moeten enkel door het werk aangetrokken worden. Wat doet het ertoe? Julien Creyten, directeur van het Hoger Instituut voor Schone Kunsten, zegt echter: „Alleen in zo'n stuk als „French cancan” zie je dat het een vrouw is. Een man kan die

5 Als de kleuren roepen om bezieling...

GERMAINE BRUS

tierelantijntjes niet zo luchtig weergeven."

Germaine: "Vroeger had ik er wel eens moeite mee een boord of de revers van het jasje van een man te schilderen. Voor dameskleding heb ik nu eenmaal meer gevoel. Maar ook die moeilijkheid behoort nu tot het verleden. Je moet er gewoon op zwogen en werken, zie je."

Zij moet veel gezwoged en gewerkt hebben, nadat ze in 1953 begonnen is met schilderen! Doch ergens moet het toch veel eerder begonnen zijn, nadat dit talent zich schuchter had geopenbaard als een liefhebberij? Ik hoor het antwoord, als we samen voor haar "Rede van Antwerpen" staan.

KLEUREN ALS JUWELEN

Germaine: "Zo zag ik Antwerpen als ik als kind 's avonds met mijn ouders terugkeerde van de linkeroever. Ik deed dan alsof ik sliep, maar in werkelijkheid tuurde ik tussen mijn oogleden door en speelde ik met de vormen en kleuren."

Maar Germaine was een meisje uit het deftige Antwerpse scheepvaartmilieu en daar dacht men er eenvoudig niet over zijn kind uit te leveren aan het artiestenleven. Zo iets was ondenkbaar, ook al werden er gelijktijdig in buurlanden schilders beroemd.

Germaine: "Maar mijn vader nam me zondags wel mee naar de musea en ik was vol bewondering voor al die schilderijen. Wat destijds de meeste indruk op me maakte, was een stuk van Wappers: "Het Egypti-

sche koppel". Door zijn elegantie, diepte van gevoel en kleur. Eigenaardig: zo'n anderhalf jaar geleden kreeg ik dat gevoel wederom bij het bekijken van werken van de Engelse schilder Turner."

Bij een sigaret en een glas whisky in het lichte, koele atelier van Germaine Brus in de Blindenstraat. Zij is zeer gevoelig voor muziek, vindt Beethoven de allergrootste, en dan Rachmaninoff, Granados en Albeniz. Haar meesters bewonderden haar eerlijkheid als schilderes en ik krijg nu in het gesprek gelegenheid diezelfde eerlijkheid ook te bewonderen.

Germaine: "Misschien heb ik me zo snel ontwikkeld, omdat ik zo laat begon. Ik kon me niet meer, zoals jongeren, veroorloven tijd te verliezen. Daarom denk ik dat mijn werkmethode zo ernstig is. Ik was al getrouwd, had kinderen en had iets meegemaakt... Natuurlijk, meer ervaring geeft ook meer rijpheid, maar toch... In het begin heb ik nog een domper op mijn temperament laten zetten. Dat zie je aan de kleuren, die waren toen dof. Ik heb me daaruit bevrijd en geleerd hoe ik mezelf moest worden. Sindsdien zijn de kleuren hoofzaak geworden, kleuren fonkelend als juwelen."

KWESTIE VAN BEKORING

Marc: "U bent zowel in staat tot de fijngevoelige, tedere karakterontleding van het jonge meisje als tot de strenge vormgeving van een stuk met vissersschepen. Is dat alleen

een kwestie van beheersing van de steel of steekt er meer achter?"

Germaine: "Er is iets meer. Kijk, dat weergeven zowel van het tedere als van het strenge lukt alleen dank zij stielbeheersing, maar uit datgene wat ik wil schilderen, straalt mij iets tegemoet dat verwerkt kan worden met mijn eigen levensopvatting, gemoedstoestand of wat dan ook."

Marc: "Veel van uw werk bekoort een man ogenblikkelijk. Zowel uw vissersschepen als uw naakten bijvoorbeeld. Is u dat zelf weleens opgevallen? Is dat misschien een kwestie van het verlangen de man te bekoren of voelt u het als zuiver esthetisch aan?"

Germaine: "Het is geen kwestie van de man te boeien. Uit ervaring weet ik, dat evenveel vrouwen als mannen erdoor bekoord worden."

Marc: "Verlangt u er ooit naar abstract te schilderen?"

Germaine: "Niet speciaal, maar toch is het me wel gebeurd, dat ik in een "kleurenopwelling" mijn tekening verwaarloosde en naar het decoratieve overging. En als ik in een non-figuratief werk van een ander kwaliteiten van vakbeheersing en compositie vind, heb ik er evenveel plezier in als in een figuratief stuk."

Nee, je kunt, zoals Denijs Peeters zei, Germaine Brus bij geen enkele figuratieve groep indelen: zij heeft haar uitdrukkingskracht gevonden in een zuivere koloristische vormgeving. Dit feit, in combinatie met haar krachtige temperament en karakter, maakte haar tot een schilderes wier stukken je met plezier

ziet: ze spreken zonder dat je naar een dialoog zoekt. Dus toch datgene wat een man zoekt in een vrouw?

DE VROUW GERMAINE

Germaine deelt ook de zorgen en het leven van haar echtgenoot, een man die altijd zichzelf blijft, onverschillig of hij nu 's morgens vroeg of 's avonds laat nog even een klant helpt in de eigen apotheek, overdag met een minister confereert, zijn land vertegenwoordigt op internationale congressen, of in Brussel de zaken van de nationale beroepsvereniging annex laboratorium met honderdvijftig man personeel bestuurt.

De weekeinden brengen zij door — als zij tenminste nergens anders opgeëist worden — in hun bungalow te Oostmalle. Die bungalow heeft beroemdheden geherbergd en de heer en mevrouw Brus zijn zelf de gast geweest van beroemdheden, maar dat zijn zaken waarover zij zelf nooit spreken en waarover geen reporter iets te horen krijgt.

Germaine: "Als ik met mijn man meega naar internationale congressen, dan kom ik in een andere wereld. Ik bewonder mijn man om zijn bekwaamheid op een heel ander terrein dan het mijne en ben trots op hem, maar ik verlang het meest naar mijn palet en mijn atelier."

Marc: "Bent u er trots op een vrouw te zijn, tevreden of ontevreden?"

Germaine: "Noch trots, noch tevreden."

Marc: "Dus ontevreden?"

Germaine: "Ook niet. Dank zij de voortschrijdende emancipatie van de vrouw."

Marc: "Wat heeft u als vrouw het diepst ontroerd?"

Germaine: "De geboorte van mijn eerste kind."

Marc: "Wat acht u de taak van de vrouw als echtgenote en als moeder?"

Germaine: "Je moet je eigen persoonlijkheid handhaven en hen intussen helpen bij het vervolmaken en ontwikkelen van de hunne. Proberen de dagelijkse besommeringen van je man weg te nemen en te zorgen dat je kinderen trots op hun ouders kunnen zijn."

Marc: "Gelooft u dat de mens bezig is te veranderen?"

Germaine: "Je kunt dat zo moeilijk beoordelen in de spanne tijds van een mensenleven. Enerzijds krijg je de indruk dat er weinig verandert in de gedragingen van de mensheid. Anderzijds geloof ik, als ik op de geschiedenis let, dat een beschaving zo langzamerhand tot ons begint door te dringen. Meer en meer."

Marc: "Gelooft u dat God "dood" is?"

Germaine: "Bij zo'n vraag moet ik altijd denken aan een schilderij van Gauguin: "Bestaan, oorsprong en toekomst." Zulke dingen blijven voor mij een geheim, net zoals voor hem."

Germaine Brus is en blijft intuïtief en waarschijnlijk is dat het geheim van haar verrassende onafhankelijkheid: een figuratieve schilderes die de non-figuratieven begrijpt, die de vragen van haar tijd niet beredeneert, maar aanvoelt